

УДК 615.859:616.379-008.64

Коцюба.В.В.¹, Фігура.О.А.²

¹студентка, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

²старш. викладач, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАНЯТТЄВОЇ ТЕРАПІЇ У ДІТЕЙ ПІСЛЯ ЛЕЙКЕМІЇ

Щороку понад 130 тисячам людей в Україні ставлять діагноз рак. Ці захворювання можуть уражати будь-які органи й поширюватися по всьому організму. У більшості випадків онкологічні захворювання – це пухлини, які можуть вражати епітеліальні, слизові, м'язові, жирові, кісткові та інші тканини. Але також злоякісні процеси можуть протікати у крові та лімфі [1,3].

Найбільш поширені онкологічні захворювання в дітей:

- у хлопчиків – 76,6% всіх випадків – лейкемія, рак головного мозку та нервової системи, злоякісні новоутворення кісток, м'яких тканин та нирок;
- у дівчаток – 85,3% всіх випадків – рак головного мозку та нервової системи, лейкемія, злоякісні новоутворення заочеревинного простору, м'яких тканин та кісток.

В сучасних умовах дитяча онкологія – виліковна хвороба. Досвід європейських країн доводить, що 75–80% дітей із діагнозами злоякісних пухлин і лейкозів мають шанси знову бути здоровими. В Україні рівень виживаності дітей становить близько 60% [1]. Ерготерапевти можуть допомогти дітям покращити свої функції та досягти цілей, яких вони хочуть досягти, підвищуючи їхнє щастя та якість життя.

Лейкемія – це рак крові та кісткового мозку. Це найпоширеніший рак у дітей та підлітків. Щороку у США приблизно у 3500–4000 дітей діагностують дитячу лейкемію [2].

Кістковий мозок – це м'яка внутрішня частина кістки, яка функціонує як фабрика клітин крові. Всі клітини крові утворюються тут. Вони починаються з кровотворних клітин (гемопоетичних клітин). Якщо кістковий мозок функціонує правильно, ці кровотворні клітини перетворюються на клітини, які зрештою стають еритроцитами, лейкоцитами та тромбоцитами [5].

Лейкемія виникає, коли кістковий мозок не функціонує належним чином (рис.1).

Найпоширенішими симптомами, пов'язаними з раком у дітей, є біль, втома, млявість, кашель, анорексія, нервозність, дратівливість і занепокоєння [2, 3].

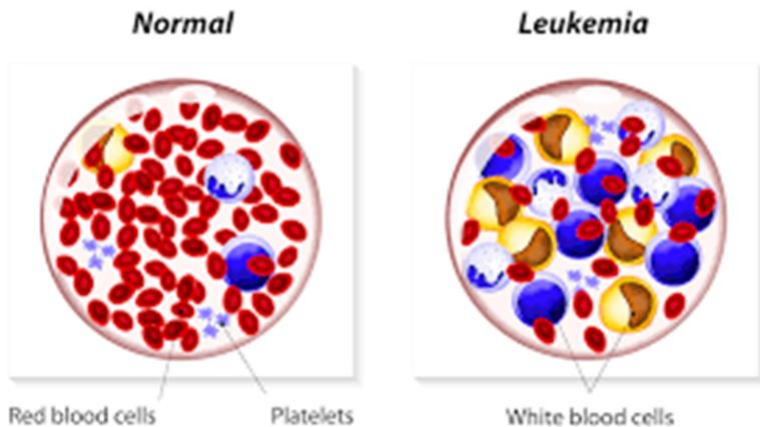

Рис.1 Зовнішній вигляд лейкоцитів в нормі і при лейкемії.

Інвазивні, болючі, стресові та тривалі процеси діагностики, госпіталізації та лікування раку, а також побічні ефекти ліків, такі як біль, втома, нудота, блювання та випадання волосся, можуть негативно вплинути на різні аспекти фізичного та емоційного стану дітей та психосоціальні здібності [5]. Ці процеси можуть призвести до емоційного стресу, функціональних обмежень, обмежень участі та обмеження адаптаційні навички та відповіді у цих дітей. Діти, госпіталізовані в педіатричні онкологічні відділення, можуть відчувати негативні ознаки та симптоми, такі як затримка розвитку, розлади сну, розлади харчування, агресія, тривога, депресія, залежність від опікунів, порушення повсякденної діяльності, зниження якості життя та обмеження участі в соціальних функціях [4]. Деякі приклади того, як рак може впливати на життя вдома, у школі та/або в суспільстві, наведено нижче [3].

Дім:

- Труднощі з концентрацією на домашньому завданні
- Важко користуватися столовими приборами, не завдаючи болю
- Втома

Школа:

- Важко зосередитися на шкільній роботі
- Легко втомлюється
- Біль впливає на складний шкільний розклад

Соціальні/поведінкові:

- Рак має певну стигматизацію, про яку знають інші діти та можуть висміювати. Може залишитися ізольованим або залишитися без друзів свого віку.

Для вирішення будь-якої з вищезазначених проблем можна використовувати ерготерапію. Робота з ерготерапевтом дає дитині шанс досягти цілей, яких вона хоче досягти. Прикладом цілі може бути бажання відповісти своїм друзям на комп'ютері або вміти самостійно одягатися, і ерготерапевт може допомогти дітям досягти цього [5].

Ерготерапія дозволяє дітям повною мірою брати участь у життєвій діяльності, охоплюючи самообслуговування (наприклад, одягання, догляд, годування та туалет), продуктивність (наприклад, школа, письмо) та ігри чи дозвілля. Ерготерапевти можуть оцінити наявність труднощів у цих сферах і запропонувати лікування, щоб забезпечити як участь дітей у професійній діяльності, так і благополуччя. Дитячий рак також може спричинити затримку розвитку та/або недоліки, ерготерапевти можуть точно визначити це та забезпечити реабілітацію, щоб дитина могла повернутися до школи. Нижче наведено деякі з переваг ерготерапії:

- Стратегії подолання
- Темп і енергозбереження
- Управління втомою
- Підтримка та навчання для батьків/опікунів
- Шинування
- Забезпечення обладнанням
- Екологічна адаптація
- Терапія покращення дрібної моторики
- Навчання користуватися кріслом колісним [2,3].

Отже, лейкемія зустрічається в багатьох формах, але призводить до загальних ефектів і побічних ефектів, які негативно впливають на професійне здоров'я та благополуччя дитини. Ерготерапія дозволяє дітям повною мірою брати участь у життєвій діяльності, охоплюючи самообслуговування (наприклад, одягання, догляд, годування та туалет), продуктивність (наприклад, школа, письмо) та ігри чи дозвілля. Робота з ерготерапевтом дає дитині шанс досягти цілей, яких вона хоче досягти.

Список використаних джерел:

1. Горленко О., Балецька Л., Лукашук С., Пушкаренко О. Комплексний підхід до реабілітаційних заходів в дитячій онкології: методичні рекомендації. Ужгород. 2021. 84. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/48221>
2. Dias Silva, Camila; Figueiredo Frizzo, Heloisa Cristina; Cardoso Lobato, Beatriz Intervention of the occupational therapist with children with cancer: a review of the annals of the I Congress of the Scientific Association of Occupational Therapy in Hospital Context and Palliative Care Revista Família, Ciclos de Vida e Saúde no Contexto Social, vol. 6, no. 1, 2018, January-March, pp. 83-94
3. Childhood Cancer [Elektronik resource]. – Mode of access : <https://www.otforkids.co.uk/conditions/childhood-cancer.php>
4. Mohammadi A, Mehraban AH, Damavandi SA. Effect of Play-based Occupational Therapy on Symptoms of Hospitalized Children with Cancer: A Single-subject Study. Asia Pac J Oncol Nurs. 2017 Apr-Jun;4(2):168-172. doi: 10.4103/apjon.apjon_13_17.
5. Sri Ramdaniati, Wiwin Lismidiati, Fitri Haryanti, Mei Neni Sitaresmi, The effectiveness of play therapy in children with leukemia: A systematic review, Journal of Pediatric Nursing, Volume 73, 2023, Pages 7-21, <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2023.08.003>.